

Normer för etiketter i entomologiska samlingar – ett förslag

LENNART CEDERHOLM

Cederholm, L.: Normer för etiketter i entomologiska samlingar – ett förslag. [Standards for printed labels in entomological collections – a suggestion]. – Ent. Tidskr. 98:72–74 (1977). Lund, Sweden 20 September 1977. ISSN 0013-886x.

In order to improve the quality of the labels attached to specimens in private collections ZOO TAX offers free printing of labels coming up to certain specifications: 1. the specimens belong to a private collection, 2. specification of collecting site according to Cederholm 1977, 3. when ordered, the manuscript must be complete and the text arranged in a way permitting direct copying (line by line) when prepared for printing. Instruction manual for writing labels is available from ZOO TAX. 4. no locality labels without geographical coordinates related to the National Grid (=RN) are printed free of charge. – Labels not coming up to the above standard are charged Skr. 3:– per label per 300 copies.

L. Cederholm, ZOO TAX, Naturhistoriska Riksmuseet, S-104 05 Stockholm, Sweden.

Samlingar av djur, växter och andra i naturen förekommande objekt, som förses med utförliga fynduppgifter, ökar påtagligt i användbarhet och därmed i värde (Cederholm & Douwes 1974). Oavsett om insamlandet sker som en "ren hobby" eller i ett mer eller mindre vetenskapligt sammanhang, bör man därför eftersträva att redovisa säkra och viktiga informationer tillsammans med det insamlade materialet. Vilka uppgifter, som är viktiga beror naturligtvis på typen av materialet man studerar.

Eftersom majoriteten av de icke-professionella zoologerna är entomologer, kommer framställningen nedan ta speciell hänsyn till förhållandena vid insamling av insekter.

Etikett-information

Uppgifterna på etiketterna kan användas för att framställa

1. förteckningar/kataloger, som ger svar på frågan: vilka djurarter finns i ett visst land/landskap.
2. utbredningskartor, som mera i detalj visar en arts eller djurgrupps utbredning.
3. listor över enskilda samlingars innehåll av arter/exemplar.
4. schemata över tex flygtider, könsfördelning etc.

Även värdväxt- och värddjursrelationer bör framgå, liksom insamlingssättet och gärna även tidpunkten på dygnet då insamlingen skett.

För att möjliggöra att alla dessa uppgifter *dels* kan få plats på etiketten, *dels* kan klart förstås av envar läsare och *dels* på ett någorlunda enkelt sätt kan tas om hand och sammanställas/bearbetas, krävs en strikt normering i uttryckssätt och uppställningar. För att undvika alltför långa och breda etiketter behöver ibland informationen delas upp på två etiketter.

Etikett-normer

I fråga om angivandet av insamlingslokalernas läge har en utförlig anvisning givits tidigare (Cederholm 1977, Cederholm & Douwes 1974) liksom i ZOO TAX' Geometrid-manual (stencil 1975/76). I det sistnämnda arbetet finns även uppgifter om 2-bokstavsförkortningar för amt, fylke samt finska och svenska landskap. Principerna för koordinatangivelser har utförligt behandlats av Cederholm & Douwes (1974) och Cederholm (1977). Endast de viktigaste ifråga om förkortningar etc. skall därför behandlas här:

Fyndetikett (Fig. 1 A, B)

1. *Insamlingsland*: förkortas som på bilskyltarna och följs omedelbart av "":. Ex. S.; SF.; N.; DK: etc.
2. *Landskap*: enl. Cederholm (1972:4). Ex.: Sk., Ha., To. etc.
3. *Koordinatuppgifter*: enl. standarden för Rikets Nät:

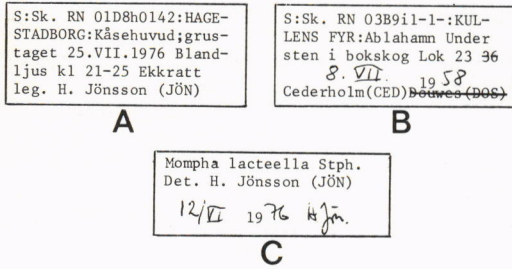

Fig. 1. Förslag till utformning av fynd-(lokal)-etikett och det.-etikett. – A. Helt tryckt fyndetikett. – B. Fyndetikett med alternativa lokalnummer och insamlarnamn samt med plats för ifyllande av datum. – C. Det.-etikett med handskriven datum och signatur.

Examples of labels. – A and B. Locality labels. – C. Determination label.

för 5 × 5 km rutor:

- RN 01D8h (enl. Ekonomiska kartan)
- RN 01387 (enl. nya systemet på nya Topografiska kartan)

för 1 × 1 km rutor:

- RN 01D8h0-4-
- RN 1389/6140 (enl. Topografiska kartorna)
- RN 013870-4- (enl. nya Topografiska kartan)

för 100 × 100 m rutor:

- RN 01D8h0142
- RN 13891/61402
- RN 013870142

4. *Lokalangivelser*: bör anges på följande sätt (Cederholm 1977): 5 × 5 km = ekonomiska kartbladets officiella namn skrivet med stora bokstäver. Ex. HAGESTADBORG. 1 × 1 km ruta = namnet på 5 × 5 km rutan följt av "":" samt av det särskilda rutnamnet för 1 × 1 km rutan. Ex. HAGESTADBORG:Kåsehuvud. 100 × 100 m ruta = till 1 × 1 km rutans namn lägges "":" samt en biotopbeteckning. Ex. HAGESTADBORG:Kåsehuvud;grustaget. Observera att det inte finns officiella namn för 1 × 1 km rutor; sådana måste skapas efterhand som behovet uppstår och fortlöpande redovisas i text Entomologisk Tidskrift av de samlade biologerna. Som underlag för namnvalet används den Ekonomiska kartan i skala 1:10 000.

5. *Datum*: för närvarande används praktiskt taget uteslutande kombinationen dag, månad, år som bör skrivas 12.VII.1976. Även i kombinationen år, månad, dag bör romerska siffror användas för månadssiffran på etiketterna. Ex. 1976.VII.12. I de fall man önskar – av någon anledning! – använda kombinationen år, vecka, dag bör man skriva denna 1976-26-3.

6. *Värdväxt* och *insamlingssätt*: anges text "Slaghåv på Genista pilosa"; "Under sten i ekkkratt"; "Blandljus kl 20–25.30 i bokskog" (Obs. att kl 25 anger en insamlingsperiod, som sträcker sig över midnatts-slaget – i detta fall till kl 01).
7. *Insamlare*: ange namnet på insamlaren så tydligt att något misstag eller osäkerhet ej kan uppstå. Leg. B. Nilsson är ej tillräckligt – lägg gärna till ZOO TAX' 3-bokstavs namnkod efter namnet. Ex. Leg. Douwes (DOS).

Det. etikett (Fig. 1 C)

8. *Artnamn*: ange *hela* namnet om etiketten skall tryckas. Ex. Mompha lacteella Stph.
9. *Determinator*: jfr ovan mom. 7. För att inte exemplar skall kunna determineras "genom ombud" är det nödvändigt att determinator själv signerar sina etiketter med sina initialer samt daterar etiketten. Plats bör alltså lämnas för dessa ändamål när etiketten planeras.

Etikett-tryckning

För att påverka utformningen av etiketterna i den ovan beskrivna riktningen har ZOO TAX under några år tryckt etiketter till samlarna utan kostnader för dessa. Upplagan för varje etikett har varit 300 ex., vilket ibland har motiverat sammanslagningar av vissa etikettförslag. Så kan text datumangivelserna fyllas i för hand om samma lokal besökts flera gånger med endast ett ringa antal exemplar i utbyte varje gång. Om flera personer samtidigt besökt samma lokal kan flera namn anges som insamlare på en gemensam etikett (Fig. 1 B), varvid de icke aktuella namnen kan strykas över då etiketten anbringas på djuret etc.

Resultatet av denna service-verksamhet har visat sig tillfredsställande och avsikten är nu att ytterligare ett steg mot en perfekt etikett-uppställning skall tas. I fortsättningen kommer därför fria etiketter att tryckas *endast* om mom. 1–9

ovan är uppfyllda *samt* då materialet tillhör enskild person. För icke-svenskt material kan dock även andra koordinattyper komma ifråga.

För etiketter, som ej uppfyller specifikationerna ovan kommer en avgift – eller hörande av beställaren – om 3:-/etikett tryckt i 300 ex. att tas ut.

Litteratur

- Cederholm, L. 1972. Databehandling av entomologiska samlingar? – *Entomologen* 1:1–6.
- 1975/1976. Manual till Geometrid-projektet. – Stencil, 15 pp.
- 1977. Systematisering av Ortsangivelser i biologiskt fältarbete. – *Ent. Tidskr.* 98:65–71.
- & Douwes, P. 1974. Kartkoordinater på lokal-etiketter. – *Entomologen* 3:29–34.